

Prilikom osme Skupštine EULEX sudija, održane u
Prizrenu 9 decembra 2009 god

Skupština u sastavu od sledećih sudija: Maria Giuliana Civinini, Guy Van Craen, Angela Kaptein, Anna Bednarek, Antoinette Lepeltier-Durel, Arkadiusz Sedek, Christine Lindemann-Proetel, Dragomir Yordanov, Emilio Gatti, Eija-Liisa Helin, Ferdinando Buatier de Mongeot, Francesco Florit, Gerrit-Marc Sprenger, Gianfranco Gallo, Hajnalka Karpati, Harri Katara, Klaus Huner, Johanna Schokkenbroek, Nikolay Entchev, Rositza Buzova, Torsten Koschinka, Vitor Pardal, Vladimir Kanev, Vergiinia Micheva-Ruseva

Usvaja ODLUKU

Jednoglasno, da razmotri i odobri ovaj Predlog Sudskom Savetu Kosova o različitim načinima da ojača i zaštiti nezavisnost sudstva.

P R E D L O G

Za : Sudski Savet Kosova

Od: Skupština EULEX sudija, Pravosudna komponenta EULEX-a

Predmet: Predlog Sudskom Savetu Kosova u različitim načinima za jačanje i zaštitu nezavisnosti sudstva

Izvršni pregled

Kao što je predviđeno Članom 3. Zajedničke Akcije Saveta Evropske Unije od 4. februara 2008 godine o Misiji Vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, ona ima za zadatak da *'(a) prati , nadgleda i savetuje nadležne Kosovske*

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

institucije u svim oblastima vezanim za širu vladavinu prava (uključujući carinsku službu) zadržavajući određena izvršna ovlašćenja'.

Član 2.4 Zakona o nadležnosti, odabiru i raspodeli predmeta EULEX sudijama i tužiocima na Kosovu od 13. marta 2008 godine (Zakon br, 03/L-053) predviđa da *'pored vršenja njihovih sudskih funkcija shodno odredbama Člana 3. 4. i 5. ovog zakona, EULEX sudije će nadgledati, pratiti i savetovati Kosovske sudije u pogledu principa nezavisnosti sudstva u skladu sa modalitetima utvrđenim sadašnjim zakonom i EULEX-om na Kosovu.'*

Posebno, savetovanje se sastoji u formalnim i službenim položajima koje EULEX sudije kolektivno imaju u Skupštini EULEX sudija i usmereni su nacionalnim sudskim, zakonskim i državnim vlastima kako bi stimulisali njihove aktivnosti u dotičnim poljima nadležnosti. Drugim rečima, svrha savetovanja je pružanje profesionalnih saveta nadležnim organima (MP, SSK, KIP Predsednicima sudova, Vrhovnom sudu, Skupštini, Pravnim fakultetima) o svakom pitanju koje proizilazi iz iskustva praćenja i nadgledanja. Savetovanje pruža Kosovskim deoničarima potreban uvid kako bi intervenisali u onim oblastima sudskog sistema u kojima su potrebna opšta i strukturalna poboljšanja koja će biti primenjena u svim sudskim sistemima a to ne može da se izvede samo aktivnostima praćenja od strane EULEX sudija.

Uvod i trenutno stanje

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

Uzievši u obzir trenutne slabosti Sudskog saveta Kosova, koji je još u procesu potpunog ponovnog određivanja a u međuvremenu proces preispitivanja se završava; nakon potvrđivanja da instrumenti koji su trenutno dostupni Sudskom Savetu Kosova za odgovor na neprikladan politički uticaj usmeren

na jednog sudiju ili na sudstvo kao celinu; i sa razumevanjem SSK i nadležna zakonska tela će promovisati i potvrditi adekvatne zakonske instrumente i adekvatna uputstva radi obezbeđivanja nezavisnosti sudstva, Skupština EULEX sudija, je odobrila ovaj predlog tražeći da se ukaže SSK-u na neke instrumente koji su već dostupni u najboljoj evropskoj praksi i koji su dokazano efikasni u obezbeđivanju nezavisnosti sudstva.

Skupština EULEX sudija, u ovom predlogu, predstavlja različita sredstva koja su dostupna za odbranu i promovisanje nezavisnosti Kosovskog pravosuđa, od kojih neka spadaju pod direktnu nadležnost SSK za nezavisnu primenu istog, kao što je:

- Interni pravilnik i uputstvo za SSK o tome kako da reaguju na bilo kakav spoljašnji pritisak koji može da ugrozi nezavisnost sudskog sistema i/ili sudije pojedinačno;
- Pravila o odabiru i raspodeli predmeta zasnovana na objektivnim i preovladajućim kriterijumima;
- Prethodno utvrđen pravilnik o određivanju položaja, koraka u karijeri i funkcijama, napredovanja u karijeri, i premeštaju sudija;
- Pravni lek pred nezavisnim organima protiv odluka Predsednika i mišljenja koja mogu da ugroze karijeru sudije;
- Organizovanje adekvatnih obuka, koje takođe obuhvataju postojeću strukturu;
- Promovisati i omogućiti udruženje sudija na lokalnom i međunarodnom nivou.

Neka od ovih sredstava zahtevaju političke i zakonske radnje te stoga opisuju pravne i administrativne reforme koje SSK može da promoviše. Promovisanje bi bilo usmereno nadležnim zakonskim i administrativnim telima od SSK, kao samoupravnog tela i predstavnika sudstva kako bi se obezbedilo da

**Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija**

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo

Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

adekvatne administrativne i zakonske mere budu odmah preduzete, među kojima:

- Status i karijera koji su regulisani zakonom i kojima upravlja nezavisan samoupravni organ;
- Utvrđivanje plata u sudstvu koje su odvojene od direktne kontrole politike;
- Nepomeranje sudije sa svog položaja;
- Norma kojom se reguliše disciplinski postupak koji će potvrditi garanciju pravednosti.
- Ne hijerarhiske vlasti Predsednika suda nego administrativna pitanja i zakonske odredbe kojima se utvrđuju ovlašćenja Predsednika sudova;
- Pravično, transparentno i pravično preispitivanje;

Važnost principa da « su sudije podređene samo zakonu »:

Zaštita sudija od nedoličnog uticaja

1. Opšti princip: « **sudije su poređene samo zakonu** »

Princip podređenosti sudije samo zakonu je osnovni stub modernog sudskog sistema shodno principima razdvajanja ovlašćenja.

Izričito je potvrđeno u: Ustavnim poveljama¹, Međunarodnim konvencijama, Preporukama i mišljenjima², deklaracijama i poveljama

¹Vidi, na primer, Italijanski Ustav– čl. 101. – i Gruzijски Ustav– čl. 84 - Ustavi, Ustav Kosova Čl. 102.

² **Član 6. Evropske Konvencije o ljudskim pravima:** “Svako, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom utvrđenim zakonom” (vidi takođe član 47. Povelje o osnovnim pravima Evropske Unije – 2000/C 346/01)

Preporuka br. R(94) 12 Komiteta ministara SE o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija: “U procesu donošenja odluka, sudije treba da budu nezavisne i da budu sposobne da rade bez ograničenja, nepriličnog uticaja, povoda, pritisaka, pretnji ili uplitanja, direktnih ili indirektnih, iz bilo kog kvarta ili bilo kog razloga. Zakon treba da predviđa sankcije protiv lica koja traže uticaj sudija na bilo koji takav način. Sudije treba da imaju slobodu da rešavaju predmete nepristrasno, u skladu sa njihovom savešću

koje su usvojila udruženja sudija³, i uvrstan je među temeljne principe Međunarodnih organizacija⁴. Princip prema kome 'je sudija podređen samo zakonu' se smatra univerzalnim opštim principom koji upravlja pravosuđem.

Kao minimalni uslov, princip zahteva da:

- Sudije nisu podređene organima zakonodavnih ili izvršnih vlasti
- Sudije treba da budu slobodne od *spoljašnjih* i *unutrašnjih* uticaja

Sudije podređene samo zakonu je princip i garancija nezavisnosti sudija i kao tela i kao pojedinaca.

i sa njihovom interpretacijom činjenica, i shodno vladajućim pravilima zakona. Sudije ne trebaju biti obavezne da izveštavaju o odlikama svojih predmeta nikome izvan sudstva."

MIŠLJENJE br 1 (2001) KVES o nezavisnosti sudstva: "sudska nezavisnost je kao preduslov pravilima zakona i osnovnoj garanciji za pravično suđenje. Sudije su "odgovorne za konačne odluke o životu, slobodi, pravima, dužnostima i imovini građana" (nabrajanja u osnovnim principima UN-a, koji su imali odjeka u Beijing deklaraciji; i članu 5. i 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima). Njihova nezavisnost nije prednost ili privilegija u njihovom interesu, već u interesu vladavine prava i onih koji traže i očekuju pravdu."

Mišljenje br.10 (2007) KVES-a o Savetu Sudstva: Nezavisnost sudija, u globalizovanom i međuzavisnom društvu, treba da bude poštovana od strane svakog građanina kao garancija istine, slobode, poštovanja ljudskih prava, i nepristrasne pravde bez spoljašnjih uticaja. Nezavisnost sudija nije prednost ili privilegija u njihovom interesu, već u interesu vladavine prava i onih koji traže i očekuju pravdu. Nezavisnost kao uslov za nepristrasnost sudije stoga nudi garanciju građanskoj jednakosti pred sudom."

³ Vidi: MEDEL (*Magistrats Européen pour la Démocratie et la Liberté*) Deklaracija iz Palerma, 1993, čl. 2.1.: "sudije su podređene samo zakonitosti i zakonu."; univerzalna Povelja o sudijama, jednoglasno usvojena od strane Međunarodnog Udruženja sudija u Taipeiu 17. novembra, 1999, čl. 3: "U vršenju sudskih dužnosti sudija je podređen samo zakonu i mora razmotriti samo zakon"

⁴ **Član 2. Osnovnih principa pripremljenih od strane UN-a:** " sudstvo rešava predmete nepristrasno, na osnovu činjenica i u skladu sa zakonom, bez ograničenja, nepriličnih uticaja, i pobuda, pritisaka, pretnji ili uplitanja, direktnih ili indirektnih, iz bilo kog kvarta ili iz bilo kog razloga".

Član 8. Osnovnih principa pripremljenih od strane UN-a: sudije "se uvek ponašaju na takav način da zaštite dostojanstvo njihove kancelarije i nepristrasnost i nezavisnost sudstva".

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policijska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo

Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

Nezavisnost je glavni instrument za obezbeđivanje NEPRISTRASNOSTI sudstva i data je sudijama ne kao privilegija već kao osnovni preduslov za njihovu nepristrasnost.

Nezavisni sudija biće u mogućnosti da odlučuje nepristrasno i time garantuje svakom da je svako jednak pred zakonom; sudije ne treba da brinu niti da se plaše mogućih osveta koje će uticati na njihovu budućnost, njihovu karijeru, njihovu platu, njihov život i bezbednost i život i bezbednost njihovih porodica ne treba 'ničemu da se nadaju i ničega da se plaše' oni treba da budu nezavisni!

2. Spoljašnja uplitanja ili pritisak

Da bi se uspešno borili protiv uplitanja i pritiska koji se vrše na sudiju kao pojedinca ili na sudstvo kao sistem, potrebno je: - da se definiše šta je upletanje ili pritisak; - da se ukinu indikatori prisustva ovih uplitanja; - da se utvrdi kako reagovati protiv uplitanja i kako zaštititi sudije od istih.

Spoljašnji uticaj se može vršiti preko:

- rukovodioca, zakonodavca, lokalne Vlade;
- pojedinaca iz Vlade, javnih službenika ili zakonodavaca;
- političkih stranaka;
- političkih i ekonomskih elita;
- vojnih i paravojnih tajnih službi;
- kriminalnih mreža;
- medija

Spoljašnji uticaj na sudiju kao pojedinca ili na sudski sistem je:

- bilo kakvo neprilično uplitanje u proces donošenja odluke;

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

- bilo kakve administrativne ili zakonodavne mere⁵ koje će narušiti slobodu: savesti, interpretacije i odluke sudije (a);
- bilo kakva radnja grupe koja vrši pritisak ili lobirajuće grupe usmerena sudijama;
- bilo kakva radnja koja može izazvati brigu kod sudije ili strah da će pretrpeti štetu nad sobom, njegovom/njenom porodicom ili nad njegovom/njenom imovinom.

Objektivni kriterijumi i pokazatelji faktora za otkrivanje spoljašnjeg uticaja mogu se naći u:

- takozvanoj “telefonskoj pravdi”;
- javnim izjavama političara (predstavnik Vlade) ili predstavnika grupa koje vrše pritisak ili imaju interes;
- Politički orijentisana kompozicija sudija (samo)upravni organ ili/i njegovi disciplinski organi;
- Korupcija;
- Nedostatak garancije za karijeru/politički uticaj na karijeru sudije.

3. Unutrašnji uticaj ili pritisak na jednog sudiju ili na sudski sistem je:

- svako nedolično uplitanje u proces donošenja odluka koji dolazi od: predstavnika sudskog upravnog tela, Predsednika sudova, drugih članova sudstva koji – u praktičnom smislu- mogu da utiču, direktno ili indirektno, na karijeru ili status sudije;
- nedostatak objektivnih i unapred utvrđenih pravila o odbiru i raspodeli predmeta;
- nedostatak pravilnika o oduzimanju predmeta od sudije

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

⁵ (Takođe) česte izmene zakona mogu se smatrati nedoličnim uplitanjem u sudski sistem kada su one instrument za prisiljavanje sudija da prihvate rešenje i/ili odluku koja – sa činjenične tačke gledišta – je u interesu političara ili političko/ekonomskih grupa

- hijerarhijska struktura karijere;
- nedostatak garantovanog disciplinskog postupka;
- nedostatak osoblja i sredstava za podršku sudskih aktivnosti.

4. Kako zaštititi sudije od nedoličnog spoljašnjeg i unutrašnjeg uticaja

Formiranje nezavisnog tela samouprave je prva zaštita od bilo kakvog uticaja i ometanja u sudskom postupku donošenja odluke. Na Kosovu, samoupravni organ je predviđen članom 108. Ustava i njegova izričita dužnost je da obezbedi *nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema*. Od najviše važnosti je da su funkcija SSK-a i njegovih ustavnih prednosti adekvatno obuhvaćeni i zaštićeni zakonom o SSK, kao što je garancija da Savet može uspešno da radi kao *potpuno nezavisna institucija u vršenju svojih funkcija*.

Proces određivanja članova SSK svakako ima jak uticaj na nezavisnost organa. Evropsko iskustvo pokazuje da, bez obzira na sastav saveta – što je jasno utvrđeno Ustavom Kosova – izbor članova saveta putem pravilnog izbornog postupka daje dostojanstvo i višu nezavisnost članovima saveta nego drugi oblici određivanja.

U Mišljenju br. 10 (2007) KVES o Sudskom Savetu posebno se ističe da: ‘Sudski savet namerava da štiti i nezavisnost sudskog sistema i nezavisnost sudija kao pojedinaca [...] Sudski Savet je takođe obavezan da štiti od bilo kakvog spoljašnjeg pritiska ili predrasuda političke, ideološke ili kulturne prirode, slobodu sudija da nepristrasno rešavaju predmete, u skladu sa svojom svešću i njihovom interpretacijom činjenica, i u skladu sa vladajućim pravilima zakona’.

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

Kako bi ispunjavao svoj mandat na pravilan i adekvatan način, Sudski savet treba da bude sastavljen većinom ili u potpunosti od sudija⁶ (i tužioca, ako su deo pravosuđa) izabrani ravnopravno. Mora biti opremljen sa adekvatnim sredstvima kojim će osigurati i obezbediti svoju pravilnu nezavisnu i autonomnu funkciju.

Da bi uspešno dozvolili Sudskom savetu da ispuni važan zadatak zaštite sudske nezavisnosti, sledeće nadležnosti moraju spadati pod njegov mandat:

1. izbor, određivanje, promocija i razvoj karijere, ocena profesionalizma;
2. pravilnik ponašanja i pravilnik discipline
3. disciplinske mere (preko specijalne komisije)
4. sudska administracija/ uprava sudskog budžeta
5. zaštita slike pravosuđa i slike sudija kao pojedinaca
6. obuka (ograničeno na pravilnik i uputstva autonomnog tela, kao što je škola);

5. Zaštita od spoljašnjeg uticaja

Posebno u zemljama gde je bilo sukoba i novim demokratijama, sudije (ako nisu u potpunosti ponovo određene preko pravednog procesa ponovnog određivanja) su trpele teške političke pritiske i/ili političku kontrolu.

Ključno je da sudije shvate da treba da se ponašaju nezavisno i da vrše svoje sudske funkcije bez straha za svoju bezbednost, karijeru, i njihovu budućnost. Takođe je ključno da je javno mišljenje upoznato sa tim koliko je važna nezavisnost sudstva u demokratskim zemljama i, ako je potrebno, treba da bude spremno da podigne glas protiv političkih prilika.

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policijska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

⁶ Uključivanje sudija nižeg stepena zajedno sa višim sudijama treba da se odobri.

Glavna sredstva za reakciju protiv spoljašnjeg pritiska su sledeća:

- **Visoki Savet Sudstva treba da reaguje javno protiv bilo kakvog spoljašnjeg pritiska koji može da ugrozi nezavisnost sudskog sistema i/ili sudiju kao pojedinca:**

Svaki put kada je potvrđeno ponašanje koje može da naruši ugled i nezavisno izvršavanje nadležnosti, Savet treba da reaguje javno.

U tom cilju treba da se usvoji **interni pravilnik** kojim se utvrđuje jasna procedura i uslovi za predstavljanje istog.

Primer:

Uslovi: Ponašanje koje narušava ugled i nezavisno vršenje pravosuđa kojim se može uticati na normalan tok ili kredibilitet sudske funkcije ili sudskog sistema su utvrđeni.

Postupak: Sudija koji je meta ovakvog ponašanja, Predsednik i/ili Šef tužilaštva odgovarajućeg suda, bilo koji član saveta može da zatraži intervenciju Saveta dostavljanjem pisanog zahteva Kancelariji Predsednika; Predsednik određuje člana izvestioca koji otvara dosije i priprema predmet za predstavljanje Savetu. Od Kancelarija Javne administracije može se zatražiti da pošalju relevantna dokumenta. Dokazi (kao što su članci iz novina, video trake, dokumenta) mogu da se prikupe. Na zakazanoj sednici, član izvestilac se obraća Savetu sa rezultatom istrage. On/ona mogu da predstave u pisanom obliku predlog sa razmatranja kojim se zahteva od Saveta: - da prikupi dokaze (tj. saslušanje sudije, Predsednika suda, ostalih ljudi koji su obavešteni o činjenicama...) ;- da odbaci

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policijska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

predmet; - da javno interveniše kako bi se zaštitila nezavisnost i ugled sudija i/ili sudska funkcija /institucije.

Razmatranje treba da usvoji opšta većina članova Saveta i treba da bude adekvatno objavljeno.

- Status i karijera regulisani zakonom pod upravom nezavisnog samoupravnog organa:

Kako je već naglašeno, Sudski savet biće telo koje će imati isključivu nadležnost na upravu karijere sudija (određivanje, dodela položaja i funkcije, promene, promocije, ocenjivanje) na osnovu zakona i putem zagarantovane i transparentne procedure (usvajanje unutrašnjeg pravilnika kojim je utvrđena jasna i transparentna procedura zasnovana na objektivnim kriterijumima je ključna).

Adekvatna plata kojom se omogućava dostojanstvo funkcije treba biti obezbeđena, bez mogućnosti smanjenja.

Unutrašnji pravilnik za primenu i ocenjivanje profesionalizma treba se utvrditi na osnovu objektivnih i transparentnih kriterijuma.

- Nepomeranje

“ Osnovno je pravilo sudske nezavisnosti je da je rok službe zagarantovan do godina obaveznog penzionisanja ili isteka određenog roka službe: vidi UN osnovni principi, stav 12; Predlog br. R (94) 12. princip I(2) (a)(ii) i (3) i princip VI (1) i (2). Evropska povelja potvrđuje da se princip produžava na određivanje ili zadatak u drugoj službi ili lokaciji bez pristanka (osim u slučaju sudske reorganizacije ili privremenog zadatka), ali i Povelja i predlog br R (94) 12 razmatraju da premeštaj na druge dužnosti može da se naredi disciplinskim sankcijama” (Mišljenje br. 1 KVES).

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

- **Disciplinski postupak**

Disciplinski postupak se reguliše zakonom odredbama o:

- proceduralnoj garanciji;
- puno pravo na odbranu;
- obrazloženoj odluci nezavisnog tela;
- Internom pravnom leku nezavisnom organu ili poželjnije pred Vrhovnim sudom.

6. Nezavisnost u okviru sudstva

Ključno je zaštititi sudije ne samo od spoljašnjih uticaja i nedoličnih pritisaka, već i od unutrašnjih uticaja koji mogu da potiču od Predsednika suda, od Saveta kao tela ili od njegovih članova, od grupe političkih pritisaka unutar pravosuđa.

Kako zaštititi sudije od unutrašnjih uticaja?

Glavna sredstva za sprečavanje unutrašnjeg pritiska su sledeća:

- **Pravila o odabiru i raspodeli predmeta na osnovu objektivnih i prethodno utvrđenih kriterijuma**

Transparentni i objektivni sistem odabira predmeta mora da bude utvrđen da bi se primenio princip pre-uređenje sudija (Član 6. ECHR) i da se izbegnu ometanja u procesu donošenja odluka. Dodela predmeta specifičnom sudiji i/ili posebnom veću, kao i sastav veća, treba se urditi pod nadzorom Predsednika sudova na osnovu jasnog i objektivnog (automatski) kriterijuma, prethodno utvrđenog poverljivog bivšeg položaja. Vršenje diskrecionih vlasti Predsednika može da otvori vrata za konkretnu mogućnost raspodele (ili neraspodele) predmeta u zavisnosti od predvidive odluke koju sudija može da usvoji i, u poslednjem stepenu, do korupcije.

Savet sudstva treba da usvoji interni pravilnik o 'Odabiru i raspodeli predmeta i sastavu veća' kojim utvrđuje opšta pravila kojih se

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policijska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

moraju pridržavati svi sudovi sa *Inter alia* , treba se obezbediti da Predsednik suda, nakon konsultacija sa sudijama i lokalnim Udruženjem advokata, Šefom tužilaštva, obrađuje organizacioni plan koji sadrži određivanje sudija po različitim sektorima (građansko pravo, administrativno pravo, krivično pravo...) i konkretne kriterijume za raspodelu predmeta sudijama, Plan mora da se pošalje Savetu koji će isti odobriti ili odbiti sa preporukama.

- Pravne odredbe o ovlašćenjima Predsednika sudova

Ovlašćenja Predsednika sudova moraju biti jasno utvrđena zakonom. Diskrecijska ovlašćenja su potrebna do određenog nivoa kako bi se obezbedila fleksibilna uprava suda, ali ona moraju biti predviđena zakonom i moraju se vršiti na transparentan način i način koji se može kontrolisati.

- Ne hijerarhijska vlast Predsednika već radi administrativnih pitanja

Predsednici sudova ne treba da imaju hijerarhijsku vlast nad sudijama koji su potpuno nezavisni u vršenju svojih sudskih dužnosti i sve aktivnosti koje su u ovoj funkciji instrumentalne (uprava predmeta).

- Pravni lek pred nezavisnim organima na odluke Predsednika i mišljenja koja mogu da ugroze karijeru sudije

Sudski savet treba da usvoji unutrašnji pravilnik kojim će utvrditi pravni lek na bilo koju odluku (tj. dodeljivanje sektora, podela radnog opterećenja, kriterijumi za raspodelu...) ili bilo koje mišljenje (tj. ocenjivanje profesionalizma...) Predsednika suda, koji mogu da naruše karijeru sudije. Zainteresovani sudija treba da ima

Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

pravo da podnese pravni lek pred Savetom koji može da odluči da usvoji odluku ili da potvrdi mišljenje Predsednika, ili da isti odbije sa preporukama.

7. Uloga obuke

Važnost obuke u izgradnji informisanosti o nezavisnosti i nepristrasnosti mora da se naznači.⁷ Savet će za sudstvo promovisati početnu i neprekidnu obuku sudija kroz nezavisnu školu (kao što je KSI). Dok škola mora da bude bez doterivanja najboljih metoda i programa obuke, Savet treba da izda adekvatno uputstvo posebno u polju etike, deontologije, nezavisnosti, efikasnosti sudskog rada.

8. Uloga udruženja sudija

CoE Preporuke, Princip IV tvrdi da ‘sudije treba da budu slobodne da formiraju udruženja koja, sama ili sa drugim organima, imaju zadatak obezbeđivanja njihove nezavisnosti i da zaštite njihove interese’. Udruženje sudija, na lokalnom nivou kao i na regionalnom i međunarodnom nivou, promovišu razmenu naboljih praksi, naučenih lekcija i jačanja samosvesti sudija kao kategorije, jačanje nezavisnosti

⁷ Vidi između ostalog mišljenje n. 4 (2003) KVES: “Nezavisnost sudstva daje pravo sudijama svih nivoa i nadležnosti ali takođe uvodi etičke dužnosti. Dopis obuhvata i dužnost za vršenje sudskog rada profesionalno i marljivo, što se odnosi na to da oni moraju imati ogromne profesionalne sposobnosti, stečene, zadržane i obogaćene obukama koje imaju na dužnosti, kao i pravo da se podvrgnu. 3. Bitno je da sudije, izabrane nakon završetka celokupnih pravnih studija, dobiju detaljnu, široku, raznoliku obuku kako bi bili sposobni za uspešno izvođenje svojih dužnosti. 4. Takva obuka je takođe garancija za njihovu nezavisnost i nepristrasnost, u skladu sa uslovima iz Konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. 5. Na kraju, obuka je kao preduslov za poštovanje sudstva i da bi sudstvo bilo vredno poštovanja. Mesto poverenja građana biće ojačano ako sudije imaju širinu i raznolikost u znanju koje se pruža iznad tehničkih polja zakona do oblasti od društvene važnosti, kao i sudnice i ličnih sposobnosti i razumevanja koja im omogućuju da vode predmete i da rade sa svim umešanim licima na pravilan i osećajan način. Obuka je ukratko osnova za objektivno, nezavisno i kompetentno vršenje sudske funkcije, i za za zaštitu sudija od neispravnih uticaja.”

kategorije kao celine. Omogućavanje, promovisanje i podržavanje različitih udruženja sudija je stoga preporučljivo sa ciljem, *inter alia*, da obogate profesionalizam sudija, povećaju informisanost njihove uloge i najzad jačaju deontologiju kategorije kao celine.

Preporuke

Skupština EULEX sudija predlaže Sudskom Savetu Kosova da uzme u ozbiljno i hitno razmatranje situaciju kosovskog pravosuđa i potrebu da treba dalje biti podržan kako bi se razvio kao nezavisno i nepristrasno telo. Ovim podneskom o različitim sredstvima koja su dostupna za zaštitu i promovisanje nezavisnosti kosovskog pravosuđa, Skupština EULEX sudija poziva Sudski savet Kosova da usvoji ova sredstva i ovde prikazane mere koje su u njenom domenu, i da bude praktičan u dovođenju kosovskog zakonodavca i relevantnih institucija do usvajanja ovih sredstava koja spadaju u njihovu odgovornost.

Skupština EULEX sudija takođe toplo poziva Sudski Savet Kosova da kontaktira i sarađuje sa Predsedništvom EULEX sudija kako bi potražili savet i podršku o ovim pitanjima. EULEX sudije i njihovo osoblje imaće čast i zadovoljstvo da pruže pomoć kosovskim kolegama u predloženom napretku koji će biti koristan za kosovsko pravosuđe i sve ljude na Kosovu. Dalja saradnja može se pružiti u pravilnom Praćenju u usvajanjuu predloženih sredstava i kolekciji bilo kakvih dokumenata/ mera.

**Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija**

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu

Iz gore navedenih razloga osma Skupština EULEX sudija:

SAVETUJE

Sudski savet Kosova da preduzme radnje kako bi ojačali i zaštitili nezavisnost pravosuđa.

Maria Giuliana Civinini

Predsednica Skupštine EULEX sudija

**Predsedništvo Skupštine
EULEX sudija**

Vrhovni sud Kosova

Ul. Luan Haradinaj,
Policajska Avenija

P.O. Box: 268, 10000
Pristina, Kosovo
Tel: +381(0)38 222 0104111
www.eulex-kosovo.eu